

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BECCIEV c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 9190/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

4 octombrie 2005

DEFINITIVĂ

04/01/2006

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Becciev c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), în Camera compusă din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI G. BONELLO,

DI R. MARUSTE,

DI S. PAVLOVSKI,

DI L. GARLICKI,

DI J. BORREGO BORREGO, *judcători*,

și dl M. O'BOYLE, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 13 septembrie 2005 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 9190/03) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu articolul 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Constantin Becciev („reclamant”), la 7 martie 2003.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Vitalie Nagacevski și dl Victor Constantinov, avocați din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul s-a plâns de arestarea sa preventivă și de diferite pretense încălcări în legătură cu aceasta: violarea articolului 3 (condiții de detenție); a articolului 5 § 3 (motive insuficiente invocate de instanțele judecătorești la aplicarea arestului preventiv) și a articolului 5 § 4 (refuzul de a audia un martor).

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). În cadrul acestei Secțiuni, Camera care va examina cauza (articolul 27 § 1 al Convenției) a fost constituită în conformitate cu articolul 26 § 1 al Regulamentului Curții.

5. La 1 noiembrie 2004, Curtea a schimbat componența Secțiunilor sale (articolul 25 § 1 al Regulamentului Curții). Această cauză a fost repartizată Secțiunii a Patra nou-constituită (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții).

6. Printr-o decizie din 5 aprilie 2005, Curtea a declarat cererea parțial admisibilă.

7. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții), iar Camera a decis, după consultarea părților, că o audiere cu privire la fondul cauzei nu a fost necesară (articolul 59 § 3 *in fine* al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. Reclamantul, dl Constantin Becciev, este un cetățean al Republicii Moldova, care s-a născut în 1955 și locuiește în Chișinău. El este directorul Întreprinderii Municipale „Apă-Canal”.

1. Contextul cauzei

9. La 21 februarie 2003, el a fost reținut de Departamentul Urmărire Penală al Ministerului Afacerilor Interne, fiind acuzat de sustragere.

10. La 23 februarie 2003, anchetatorul penal responsabil de cauză a cerut Judecătoria sectorului Centru eliberarea unui mandat de arest pe numele reclamantului pentru o perioadă de treizeci de zile. Motivele invocate de anchetator au fost următoarele:

„Becciev a comis o infracțiune gravă, există posibilitatea ca acesta să se eschiveze de la organele de urmărire și de judecată, precum și să influențeze participanții la acțiunile de urmărire penală și descoperirea adevărului, iar sancțiunea prevăzută de lege pentru o astfel de infracțiune este privarea de libertate pe un termen mai mare de un an.”

2. Ședințele judecătorești de la Judecătoria sectorului Centru și de la Tribunalul municipiului Chișinău cu privire la arestarea preventivă a reclamantului

11. La 24 februarie 2003, în urma unei ședințe judecătorești la care reclamantul și avocații săi au fost prezenți, Judecătoria sectorului Centru a eliberat un mandat de arest pentru o perioadă de douăzeci și cinci de zile. Motivarea instanței de judecată a fost următoarea:

„Bănuitul a atins vârsta la care poate fi urmărit penal, este bănuțit de comiterea unei infracțiuni grave, se poate eschiva de la organele de urmărire penală și de judecată și poate influența martorii și descoperirea adevărului.”

12. Avocații reclamantului au depus recurs împotriva mandatului de arest, argumentând *inter alia* că decizia de arestare preventivă a reclamantului era nefondată. Ei au declarat că procedurile erau pendinte din 2001 și că pe

parcursul acestei perioade reclamantul nu s-a eschivat niciodată și în nici un fel de la urmărirea penală. El a călătorit în străinătate de multe ori și de fiecare dată a revenit în țară, el a avut întotdeauna un comportament ireproșabil în ceea ce privește urmărirea penală. El era o persoană bine cunoscută și respectată, avea familie și casă și multe persoane respectabile erau gata să depună garanție personală pentru reclamant, în cazul eliberării acestuia în conformitate cu Codul de procedură penală. Consiliul municipal Chișinău și liderul unui partid de opoziție din Parlament, de asemenea, și-au exprimat intenția de a depune garanție personală pentru acesta în vederea eliberării lui. La fel, avocații au afirmat că reclamantul era gata să-și predea pașaportul. *In fine* aceștia au susținut că arestarea reclamantului a avut o motivație politică și aplicarea ei a coincis cu apropiatele alegeri locale.

13. Ei au cerut ca reclamantul să fie prezent la ședința judecătorească, însă cererea a fost respinsă împreună cu recursul reclamantului de către Tribunalul municipiului Chișinău la ședința de judecată din 4 martie 2003. La respingerea recursului, instanța de judecată nu s-a bazat pe alte argumente decât cele invocate de judecătoria de sector.

3. Condițiile de detenție ale reclamantului între 23 februarie 2003 și 1 aprilie 2003

14. În această perioadă, reclamantul a fost deținut în Izolatorul de Detenție Provizorie al Ministerului Afacerilor Interne.

(a) Declarațiile reclamantului

15. Potrivit reclamantului, condițiile de detenție erau inumane și degradante. Celula era umedă, fereastra era închisă cu plăci de metal, iar lumina electrică era în permanență aprinsă. Celulele nu erau prevăzute cu sistem de ventilare. Ca rezultat al umidității, hainele deținuților erau umede și putrezeau pe corpurile acestora. În loc de veceu era o găleată, care nu era separată de restul celulei. În loc de paturi erau polițe de lemn fără saltele, perne, cuverturi sau cearșafuri. Deținuților le era refuzată posibilitatea de a avea plimbări zilnice. Nu existau mijloace de a menține igiena în celulă. Nu exista duș, iar reclamantul era expus în permanență riscului de a se contamina de tuberculoză, infecții dermatologice și alte boli infecțioase.

16. Reclamantul susține că mâncarea nu era comestibilă. Suma zilnică cheltuită de stat pentru alimentarea unui deținut era de 3.5 lei moldovenești (MDL) (0.23 euro (EUR)). Din cauza incapacității statului de a asigura alimentarea adecvată, deținuților li se permitea, în mod excepțional, să primească produse alimentare de la familiile lor. Cu toate acestea, în cazul

reclamantului prevederile legale erau aplicate foarte strict și lui nu i s-a permis să primească colete de la familia sa mai des decât o dată pe lună.

(b) Declarațiile Guvernului

17. Reclamantul a fost deținut în celula nr. 6 a Izolatorului de Detenție Provizorie al Ministerului Afacerilor Interne. Suprafața celulei era de 12 metri pătrați și, de obicei, în celulă erau deținute patru-cinci persoane.

18. În celulă era o fereastră și lumina zilei era accesibilă. Ventilarea celulelor era efectuată prin sistemul comun de ventilare. Celulele erau dotate cu veceuri. În 2002, sediul Izolatorului de Detenție Provizorie a fost renovat, iar veceurile au fost separate de restul celulei printr-un perete, pentru a asigura intimitatea deținuților. Celulele erau asigurate în permanență cu apă din robinet și, prin urmare, deținuții beneficiau de un nivel adecvat de igienă. Celulele erau dezinfectate frecvent, iar deținuții aveau acces la duș o dată pe săptămână.

19. Pe parcursul detenției sale, reclamantul a avut posibilitatea să joace șah, dame și domino, precum și să citească cărți și reviste. De asemenea, el a avut posibilitatea să se roage și să se folosească de literatură religioasă.

20. În observațiile sale inițiale cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei din septembrie 2004, Guvernul nu a negat acuzația reclamantului că nu exista o curte în locul de detenție și că, prin urmare, deținuții nu beneficiau de plimbări la aer liber. Totuși, în observațiile sale suplimentare din iunie 2005, Guvernul a susținut că reclamantul a beneficiat de plimbări timp de o oră pe zi în orice moment al zilei convenabil lui.

21. Deținuții erau asigurați cu hrană gratuită în conformitate cu normele prevăzute de Guvern, iar calitatea hranei era satisfăcătoare. Izolatorul era asigurat zilnic cu pâine, ulei vegetal, legume, ceai și zahăr. Din cauza finanțării insuficiente, deținuții nu erau serviți cu carne și pește; totuși, ei primeau o cantitate mărită de cereale și lipide. Mai mult, deținuții, inclusiv reclamantul, aveau dreptul să primească produse alimentare din partea familiilor lor.

22. Reclamantul a avut acces la asistență medicală.

4. Ședințele de judecată de la Judecătoria sectorului Centru și Tribunalul municipiului Chișinău cu privire la prima prelungire a mandatului de arest

23. La 18 martie 2003, Judecătoria sectorului Centru a admis cererea anchetatorului de a prelungi mandatul de arest eliberat în privința reclamantului pentru încă treizeci de zile. Motivarea instanței de judecată era identică cu cea prin care s-a dispus arestarea preventivă a reclamantului. Reclamantul a depus recurs împotriva acestei încheieri, însă recursul a fost respins de către Tribunalul municipiului Chișinău la 21 martie 2003, în cadrul unei ședințe de

judecată la care reclamantului nu i s-a permis să fie prezent, deși avocații săi au fost prezenți. Tribunalul municipiului Chișinău nu a invocat nici un argument nou.

5. Transferul reclamantului la o altă instituție de detenție

24. La 1 aprilie 2003, reclamantul a fost transferat de la Izolatorul de Detenție Provizorie al Ministerului Afacerilor Interne la Izolatorul Anchetei Preliminare al Ministerului Justiției.

6. Ședințele de judecată de la Judecătoria sectorului Centru și Tribunalul municipiului Chișinău cu privire la a doua prelungire a mandatului de arest și interviul lui C.B.

25. La 17 aprilie 2003, Judecătoria sectorului Centru a prelungit din nou mandatul de arest eliberat în privința reclamantului pentru încă treizeci de zile. Nu a fost invocat nici un motiv nou. Reclamantul a depus recurs la această încheiere.

26. La 18 aprilie 2003, ziarul săptămânal independent „Timpul” a publicat un interviu cu colonelul de poliție „C.B.”, care a lucrat în calitate de inspector superior al Direcției Delicte Transfrontaliere, Financiare și Informaționale a Inspectoratului General de Poliție din cadrul Ministerului Afacerilor Interne și care a fost responsabil de cauza reclamantului o perioadă îndelungată și l-a reținut pe reclamant la 21 februarie 2003. Acesta a declarat *inter alia*:

„Declar cu responsabilitate deplină că dosarul Becciev a fost fabricat, din ordinul conducerii Ministerului Afacerilor Interne din considerente politice. Ținta reală a acestei fabricări este Primarul S.U. și echipa sa...”

Dl Becciev a prezentat organelor de urmărire penală toată informația solicitată, s-a prezentat personal în fața organelor de urmărire ori de câte ori i s-a solicitat și niciodată nu a dat motive să se creadă că intenționa să se ascundă. De fapt, el a călătorit peste hotare cu numeroase ocazii de la începutul urmăririi și s-a întors de fiecare dată. Nici unul din ceilalți bănuți, chiar și acei care erau implicați, nu au fost arestați vreodată...

Dosarul nu conține și nu a conținut niciodată vreo probă ce ar demonstra vinovăția lui Becciev... Multe, chiar dacă nu toate declarațiile martorilor din dosar, au fost falsificate sau obținute ca urmare a presiunii și șantajului. Însăși expertiza grafologică nu a dovedit că semnătura dlui Becciev era prezentă pe documentele în baza cărora urmărirea penală începuse.... Conducerea Ministerului Afacerilor Interne m-a supus unor mari presiuni pentru a obține o concluzie favorabilă de la experții grafologi...

Pot să spun că viceministrilor U. și B. l-au supus presiunilor pe președintele Judecătoriei sectorului Centru. Judecătorul D.V. mi-a comunicat personal că a fost telefonat de către viceministrul B. – fost prieten de universitate. La rândul meu, i-am spus că dosarul este supravegheat de Președintele statului și că o altă decizie decât una de detenție poate să-l coste pe oricare judecător lucrul său...

În mai 2002, am fost invitat la viceministrul A.U., care m-a întrebat dacă aş putea să găsec probe ce l-ar compromite pe Primar.... În septembrie m-a chemat din nou, de această dată ca să-mi comunice că am fost inclus în grupul de urmărire în cazul Becciev. El mi-a spus, de asemenea, că ţinta mea trebuie să fie Primăria Chişinău, arestarea lui Becciev şi a viceprimarului A.T. ... şi că voi fi promovat în caz de succes....

Mi s-a cerut explicit obţinerea mărturiei prin orice mijloace, deoarece „nu era timp de pierdut, din considerentul că alegerile se apropiau”. Atunci eu am înţeles gravitatea situaţiei....

Hotărârea că nu mai pot lucra în continuare cu ei am luat-o atunci când ei au început să mă preseze şi să mă învinuiască de faptul că nu pot obţine mărturia necesară....

Nimeni nu poate şi nu va putea să dovedească că Becciev a participat la această „afacere”... Anchetatorii ştiu foarte bine cine a fost implicat....

Ei şi-au dat seama că eu m-am apropiat prea aproape de adevăr şi s-au debarasat de mine.”

27. La 25 aprilie 2003, Tribunalul municipiului Chişinău a avut o şedinţă de judecată la care a respins recursul reclamantului, bazându-se pe aceleaşi motive care au fost invocate anterior. Cererea reclamantului de a fi prezent la şedinţă a fost respinsă; cu toate acestea, avocaţii săi au fost prezenţi. De asemenea, instanţa de judecată a respins cererea reclamantului de a lua cunoştinţă de toate documentele anchetei şi de a-l audia în calitate de martor pe „C.B.”. Nu a fost prezentat nici un motiv pentru acest refuz.

7. Evoluţia ulterioară a cauzei

28. La 12 iunie 2003, anchetatorii au finisat urmărirea penală şi au transmis dosarul instanţei judecătoreşti competente.

29. La 27 iulie 2003, a avut loc prima şedinţă de judecată la Judecătoria sectorului Rîşcani.

30. Reclamantul a fost eliberat din detenţie la 12 august 2003. Procedura penală împotriva sa este, în continuare, pendinte.

II. MATERIALE NECONVENŢIONALE RELEVANTE

1. Acte ale Comitetului European pentru prevenirea torturii şi tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CPT)

31. Părţile relevante ale raportului CPT cu privire la vizita efectuată în Republica Moldova între 11 şi 21 octombrie 1998 sunt următoarele:

„55. În Chişinău, Izolatorul de Detenţie Provizorie avea 23 de celule; cu o capacitate oficială de 79 locuri, iar la momentul vizitei în el erau deţinuţi 40 de arestaţi preventiv şi 20 de contravenienţi. La fel ca în Bălţi, delegaţia a întâlnit în instituţia respectivă minori,

care erau deținuți în aceleași celule cu adulți pe parcursul unor perioade de timp îndelungate.

Suprafața celulelor varia aproximativ între 7 m² și 15 m². La momentul vizitei, în celulele mici erau deținuți până la doi deținuți, iar în celulele mai mari, până la patru-cinci deținuți. O astfel de rată a ocupării celulelor poate fi considerată ca fiind apropiată normelor tolerabile. Celulele erau echipate cu lavițe din lemn cu o lungime de aproximativ 2 metri, în general acoperind întreaga lățime a celulei și cu un veceu de tip asiatic. La fel ca și în alte instituții vizitate, deținuților nu li se dădeau nici saltele și nici pături. Mai mult, ventilarea în celule era mediocră, accesul la lumina zilei nu exista, iar lumina artificială de deasupra ușii era în permanență aprinsă; aceasta deranjându-i pe deținuți în timpul nopții.

Delegația a notat că blocul de celule dispunea de un spațiu prevăzut pentru duș; cu toate acestea, deținuții au susținut că nu cunoșteau despre existența acestuia. Nu existau încăperi pentru plimbări la aer liber.

56. Privarea persoanelor de libertatea lor implică responsabilitatea de a le deține în condiții corespunzătoare demnității inerente persoanei. Faptele constatate pe parcursul vizitei CPT arată că autoritățile moldovenești nu și-au îndeplinit această responsabilitate în privința persoanelor deținute în comisariatele de poliție raionale și în izolatoarele vizitate. Mai mult, informația accesibilă CPT sugerează că situația nu diferă nici în alte secții de poliție din Moldova. De multe ori condițiile din comisariatele de poliție raionale și izolatoarele de detenție provizorie vizitate constituiau tratament inuman și degradant, mai mult, ele prezentau un risc semnificativ pentru sănătatea persoanelor deținute.”

32. Părțile relevante ale raportului CPT cu privire la vizita efectuată în Republica Moldova între 10 și 22 iunie 2001 sunt următoarele:

„56. În ceea ce privește IDP-urile de pe teritoriul Republicii Moldova vizitate, delegația a făcut constatări aproximativ similare, cu mici excepții, cu privire la condițiile dezastruoase și dăunătoare. Pentru a evita o descriere detaliată, a se vedea, pentru mai multe informații paragrafele 53-55 ale raportului întocmit în urma vizitei din 1998.

La IDP-ul din Chișinău aceste condiții erau agravate de o supraaglomerare severă. La momentul vizitei, 248 deținuți se aflau într-un bloc cu o capacitate maximă de 80 de deținuți și, astfel, 9 persoane trebuiau să locuiască într-o celulă de 7 m², în timp ce de la 11 la 14 persoane trebuiau să stea în celule cu o suprafață de la 10 la 15 m².

57. În IDP-urile vizitate delegația a primit numeroase plângeri cu privire la cantitatea de hrană. Aceasta includea, în principiu: o cană cu ceai fără zahăr și o felie de pâine dimineața, terci din cereale la amiază și o cană cu apă caldă seara. În unele locuri mâncarea era distribuită doar o dată pe zi și era constituită dintr-o supă și o felie de pâine.”

2. Dreptul intern pertinent

33. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 73

„Dacă există suficiente date că bănuitul, învinuitul, inculpatul ar putea să se ascundă de organele de urmărire sau de judecată, să împiedice stabilirea adevărului în procesul penal

ori să săvârșească acțiuni criminale [...], poate fi aplicată una din următoarele măsuri preventive: declarația în scris de nepărsire a localității; garanția personală; garanția organizației obștești; arestarea preventivă.

...

La soluționarea chestiunii necesității aplicării măsurii preventive, precum și la alegerea acestei măsuri, [...] instanța de judecată ia în considerație, în afară de împrejurările arătate în partea întâi a acestui articol, și gravitatea faptei imputate, persoana bănuțitului sau învinuitului, ocupația lui, vârsta, starea sănătății, situația familială și alte împrejurări.”

Articolul 76. Garanția personală

„Garanția personală constă în angajamentul în scris, pe care persoane demne de încredere și-l iau în sensul, că răspund pentru purtarea corespunzătoare a bănuțitului sau învinuitului și prezentarea lui, când va fi chemat de persoana, care efectuează cercetarea penală, de anchetatorul penal, procuror sau instanța de judecată. Numărul garanțiilor nu poate fi mai mic de doi.

La prezentarea garanției în scris garantului trebuie să i se facă cunoscut fondul cauzei, în legătură cu care s-a luat măsura preventivă, și să fie avertizat asupra răspunderii ce o poartă în caz dacă bănuțitul sau învinuitul va săvârși acte, pentru preîntâmpinarea cărora a fost luată măsura preventivă sub forma de garanție personală. În acest caz instanța de judecată poate aplica fiecărui garant o sancțiune bănească în mărime de până la o sută de salarii minime, potrivit cu prevederile articolului 294 din prezentul Cod.”

Articolul 78 alin. 1

„Măsura arestării preventive se aplică [...] în cazurile privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsă privativă de libertate pe un termen mai mare de un an. În cazuri excepționale când instanța de judecată deține probe că bănuțitul, învinuitul, inculpatul au săvârșit acțiunile indicate la alineatul unu al articolului 73, arestarea preventivă poate fi aplicată [...] în cazurile privind infracțiunile pentru care legea prevede pedeapsă privativă de libertate pe un termen mai mic de un an.”

ÎN DREPT

I. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 3 AL CONVENȚIEI

34. Reclamantul s-a plâns, în temeiul articolului 3 al Convenției, de condițiile de detenție în Izolatorul de Detenție Provizorie al Ministerului Afacerilor Interne între 23 februarie 2003 și 1 aprilie 2003. Articolul 3 prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Declarațiile părților

35. Reclamantul a susținut că din cauza condițiilor inadecvate sanitare, de ventilare, a lipsei accesului la lumina zilei, a lipsei încălzirii, a posibilităților de recreare și a hrănilor, condițiile de detenție în Izolatorul de Detenție Provizorie au constituit tratament inuman și degradant. El a susținut că acuzațiile sale au fost confirmate de CPT în rapoartele sale din 1998 și 2001 (a se vedea paragrafele 31 și 32 de mai sus).

36. Referindu-se la declarațiile sale cu privire la fapte, Guvernul a considerat că condițiile de detenție nu au constituit tratament inuman și degradant. El a susținut că constatările CPT în rapoartele sale din 1998 și 2001 nu erau relevante, deoarece situația s-a îmbunătățit. În special, în vara anului 2002 locul de detenție a fost renovat.

B. Aprecierea Curții

1. Principii generale

37. Articolul 3 al Convenției consfințește una din valorile fundamentale ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei (a se vedea, spre exemplu, *Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, § 119, ECHR 2000-IV).

38. Maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă; el depinde de toate circumstanțele cauzei, cum ar fi durata maltratării, consecințele sale fizice și psihice și, în unele cazuri, de sexul, vârsta și starea sănătății victimei (a se vedea, printre altele, *Ireland v. the United Kingdom*, hotărâre din 18 ianuarie 1978, Seria A nr. 25, p. 65, § 162).

39. Curtea a considerat tratamentul ca fiind „inuman”, atunci când *inter alia* acesta a fost premeditat, a fost aplicat ore în șir și a cauzat fie leziuni corporale, fie suferințe fizice sau psihice intense. Curtea a considerat un tratament ca fiind „degradant”, atunci când el a cauzat victimelor sentimente de frică, îngrijorare și inferioritate capabile să le umilească și să le înjosească (a se vedea, de exemplu, *Kudla v. Poland* [GC], nr. 30210/96, § 92, ECHR 2000-XI). Pentru a determina dacă o anumită formă de tratament este „degradantă” în sensul articolului 3, Curtea va lua în calcul dacă scopul acestui tratament a fost de a umili și înjosi persoana și dacă, în ceea ce privește consecințele, acest tratament a afectat negativ personalitatea ei, într-un mod incompatibil cu articolul 3. Chiar și absența unui asemenea scop nu poate exclude categoric o constatare a violării articolului 3 (a se vedea, spre exemplu, *Raninen v. Finland*, hotărâre din

16 decembrie 1997, *Reports of Judgments and Decisions*, 1997-VIII, pp. 2821-22, § 55, și *Peers v. Greece*, nr. 28524/95, § 74, ECHR 2001-III).

40. Statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inevitabil inerent detenției și, având în vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (a se vedea *Kudla v. Poland* citată mai sus, § 94). Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției (a se vedea *Dougoz v. Greece*, nr. 40907/98, § 46, ECHR 2001-II și *Kalashnikov v. Russia*, nr. 47095/99, § 102, ECHR 2002-VI).

2. Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

41. Reclamantul se plânge de condițiile în care el a fost deținut între 23 februarie 2003 și 1 aprilie 2003 în Izolatorul de Detenție Provizorie al Ministerului Afacerilor Interne. Constatările CPT, în special, din rapoartele sale din 1998 și 2001 (a se vedea paragrafele 31 și 32 de mai sus), oferă, cel puțin într-o oarecare măsură, o bază credibilă pentru evaluarea condițiilor în care el a fost deținut (a se vedea un alt exemplu în care Curtea a luat în considerație rapoartele CPT, *Kehayov v. Bulgaria*, nr. 41035/98, § 66, 18 ianuarie 2005). În timp ce Curtea nu exclude că unele îmbunătățiri ar fi putut avea loc, ea notează că Guvernul nu a dovedit că au avut loc îmbunătățiri semnificative. Mai mult, el nu a arătat că a existat o creștere a finanțării publice a sistemului penitenciar sau că vreo schimbare semnificativă a politicii statului în acest domeniu ar fi avut loc.

42. Atât din declarațiile reclamantului, cât și din cele ale Guvernului, se pare că deținuții nu erau asigurați cu hrană suficientă. Acest lucru este, de asemenea, susținut și de constatările CPT (a se vedea paragraful 32 de mai sus).

43. Curtea constată că declarațiile Guvernului în ceea ce privește plimbările la aer liber sunt, într-o anumită măsură, inconsecvente. În observațiile sale din septembrie 2002, într-o altă cauză care se referea la condițiile de detenție din același loc de detenție (*Duca v. Moldova*, nr. 1579/02), însă într-o altă perioadă de timp, Guvernul a admis că, din cauza lipsei spațiului, deținuților nu li se acorda posibilitatea de a avea plimbări la aer liber. În observațiile sale din septembrie 2004 cu privire la această cauză, Guvernul nu a negat acuzația reclamantului cu privire la lipsa plimbărilor la aer liber. Totuși, în observațiile sale finale din iunie 2005, el a susținut că reclamantul a beneficiat de plimbări

timp de o oră pe zi în orice moment al zilei convenabil lui (a se vedea paragraful 20 de mai sus). Acest lucru a fost negat de către reclamant.

44. Ținând cont de inconsecvența celor menționate mai sus și de constatările CPT (a se vedea paragraful 31 de mai sus), Curtea conchide că reclamantul nu a beneficiat de plimbări la aer liber, deoarece nu exista spațiu pentru acest lucru.

45. De asemenea, trebuie notat că Guvernul nu a contestat prezența plăcilor de metal pe fereastra celulei, care împiedicau pătrunderea luminii naturale. Acest lucru este, de asemenea, susținut și de constatările CPT (a se vedea paragraful 31 de mai sus).

46. Guvernul nu a negat nici faptul că lumina electrică era în permanență aprinsă în celulă și că deținuții erau forțați să doarmă pe lavițe din lemn fără a fi asigurați cu cearșafuri sau saltele.

47. Ținând cont de condițiile severe din celulă, de lipsa plimbărilor la aer liber, de asigurarea inadecvată cu hrană și de faptul că reclamantul a fost deținut în aceste condiții timp de treizeci și șapte de zile, Curtea consideră că suferințele pe care el le-a îndurat au depășit nivelul inevitabil inerent detenției și a atins nivelul de severitate contrar articolului 3 al Convenției.

48. Prin urmare, Curtea constată că condițiile de detenție a reclamantului au constituit o violare a articolului 3 al Convenției.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 3 AL CONVENȚIEI

49. Reclamantul pretinde în continuare că arestarea sa preventivă nu a fost bazată pe motive „relevante și suficiente”. În special, el s-a referit la hotărârile instanțelor judecătorești naționale din 24 februarie 2003, 4 martie 2003, 18 martie 2003 și 21 martie 2003.

50. Partea relevantă a articolului 5 § 3 este următoarea:

„Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 litera (c) din prezentul articol ... are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

A. Declarațiile părților

51. Reclamantul a declarat că motivele invocate de Guvern sunt diferite de cele invocate de instanțele judecătorești naționale în hotărârile lor și că, prin urmare, nu ar trebui luate în considerație. Instanțele judecătorești nu au prezentat nici un motiv pentru susținerea suspiciunii lor că el ar putea să se eschiveze sau ar putea influența ceilalți participanți la proceduri. Unicul argument motivat invocat de instanțe a fost că el era bănuit de comiterea unei

infracțiuni grave. Totuși, acest motiv nu a fost suficient pentru a justifica detenția sa.

52. Guvernul a declarat că, contrar pretenției reclamantului, urmărirea penală împotriva lui era pendinte începând cu 6 ianuarie 2003, dar nu începând cu 2001. El a declarat că detenția reclamantului a fost necesară, deoarece el era bănuit de comiterea unei infracțiuni grave; faptele cu privire la infracțiune nu erau pe deplin clare și s-au dovedit a fi foarte complexe; reclamantul era bănuit că a jucat un rol foarte important în faptele de care a fost acuzat și, prin urmare, posibilitatea ca el să se eschiveze constituia o îngrijorare deosebită; exista posibilitatea ca reclamantul să posede sume mari de bani peste hotarele țării, care ar fi putut facilita eschivarea sa; riscul de a se eschiva nu era minimizat de legăturile pe care le avea cu familia sa de la Chișinău. E posibil că au existat și alte motive în favoarea detenției sale care nu au fost invocate în mod expres de către instanțe în hotărârile lor pentru a nu prejudicia urmărirea penală.

B. Aprecierea Curții

1. Principii generale

53. O persoană acuzată de săvârșirea unei infracțiuni trebuie să fie întotdeauna eliberată în cursul procedurii, decât dacă statul poate dovedi că există motive „relevante și suficiente” care să justifice detenția continuă a persoanei (*Yağci and Sargin v. Turkey*, hotărâre din 8 iunie 1995, Seria A nr. 319-A, § 52).

54. Articolul 5 § 3 al Convenției nu poate fi interpretat ca autorizând aplicarea necondiționată a detenției preventive, care să dureze nu mai mult de o anumită perioadă. Justificarea pentru orice perioadă de detenție, indiferent de cât e de scurtă, trebuie să fie, în mod convingător, demonstrată de autorități (*Belchev v. Bulgaria*, nr. 39270/98, § 82, 8 aprilie 2004).

55. O funcție suplimentară a unei decizii motivate este de a dovedi părților că ele au fost auzite. Mai mult, o decizie motivată oferă unei părți posibilitatea de a depune apel împotriva acesteia, la fel ca și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de o instanță de apel. Numai prin adoptarea unei decizii motivate poate exista un control public al administrării justiției (*Suominen v. Finland*, nr. 37801/97, § 37, 1 iulie 2003).

56. Argumentele în favoarea sau defavoarea eliberării nu trebuie să fie „generale și abstracte” (a se vedea *Clooth v. Belgium*, hotărâre din 12 decembrie 1991, Seria A nr. 225, § 44).

57. Jurisprudența Convenției a elaborat patru motive principale acceptabile pentru deținerea unei persoane până la pronunțarea hotărârii atunci când acea persoană este bănuită că a săvârșit o infracțiune: când există riscul că acuzatul

nu se va prezenta pentru a fi judecat (a se vedea *Stögmüller v. Austria*, hotărâre din 10 noiembrie 1969, Seria A nr. 9, § 15); când există riscul că acuzatul, în caz că este eliberat, va întreprinde măsuri care ar prejudicia administrarea justiției (a se vedea *Wemhoff v. Germany*, hotărâre din 27 iunie 1968, Seria A nr. 7, § 14); fie va comite alte infracțiuni (a se vedea *Matznetter v. Austria*, hotărâre din 10 noiembrie 1969, Seria A nr. 10, § 9); fie va cauza dezordine publică (a se vedea *Letellier v. France*, hotărâre din 26 iunie 1991, Seria A nr. 207, § 51).

58. Pericolul ca un acuzat să se eschiveze nu poate fi evaluat numai în baza severității sentinței pe care o riscă. El trebuie evaluat cu referire la un număr de alți factori relevanți care pot fie să confirme existența unui pericol de eschivare, fie să facă ca acesta să pară atât de ne semnificativ, încât el să nu poată justifica detenția în cursul procedurii (*Yağcı and Sargin v. Turkey*, citată mai sus, § 52). Riscul de eschivare trebuie să fie evaluat în contextul factorilor care au legătură cu caracterul persoanei, valorile sale morale, locuința sa, ocupația sa, bunurile sale, legăturile familiale și cu toate tipurile de legături cu statul în care el este urmărit. Riscul aplicării unei sancțiuni severe și temeinicia probelor pot fi relevante, dar nu sunt, prin sine, decisive, iar posibilitatea obținerii garanțiilor ar putea fi folosită pentru a compensa orice risc (*Neumeister v. Austria*, hotărâre din 27 iunie 1968, Seria A nr. 8, § 10).

59. Pericolul ca persoana acuzată să influențeze buna desfășurare a procedurilor nu poate fi invocat *in abstracto*, ci trebuie să fie susținut prin probe bazate pe fapte (*Trzaska v. Poland*, nr. 25792/94, § 65, 11 iulie 2000).

2. Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

60. Curtea notează că în această cauză autoritățile judecătorești s-au bazat pe caracterul grav al infracțiunii incriminate reclamantului, riscul eschivării sale și necesitatea de a asigura desfășurarea corespunzătoare a urmăririi penale. Ele au repetat aceste temeuri în toate hotărârile lor, hotărâri de care se plânge reclamantul.

61. Se notează că reclamantul a contestat temeurile detenției sale în fața instanțelor judecătorești din Republica Moldova. El s-a referit la faptul că urmărirea penală era pendinte începând cu 2001 și el nu a influențat în nici un fel urmărirea penală. De la începutul urmăririi penale împotriva sa, el a călătorit în străinătate de mai multe ori și de fiecare dată a revenit în țară, iar comportamentul său în ceea ce privește urmărirea penală a fost întotdeauna considerat ireproșabil. El avea familie și multe persoane respectabile, inclusiv liderul unui partid de opoziție din Parlament și Consiliul municipal Chișinău, erau gata să depună garanție personală pentru a asigura eliberarea reclamantului

în conformitate cu Codul de procedură penală. Reclamantul, de asemenea, era gata să-și predea pașaportul ca o garanție că el nu va părăsi țara.

62. Instanțele judecătorești naționale nu au acordat nici o considerație nici unui din aceste argumente, tratându-le aparent ca fiind irelevante pentru examinarea legalității detenției preventive a reclamantului. De asemenea, instanțele judecătorești nu au făcut nici o mențiune cu privire la argumentele prezentate de reclamant, limitându-se doar la reproducerea în hotărârile lor, într-un mod abstract și stereotipizat, a temeiurilor formale pentru detenție prevăzute de lege, fără a încerca să arate cum se aplică ele în cauza reclamantului. Mai mult, ele nu au dat nici o apreciere unor astfel de factori precum: caracterizarea bună a reclamantului, lipsa antecedentelor penale, legăturile de familie și legăturile (locuință, ocupație, bunuri) cu țara sa. *In fine*, ele nu au dat nici o apreciere garanțiilor oferite de terțe persoane în favoarea reclamantului.

63. În observațiile sale din septembrie 2004, Guvernul a încercat să justifice necesitatea detenției reclamantului prin invocarea unor noi motive pe care instanțele judecătorești naționale nu s-au bazat (a se vedea, paragraful 52 de mai sus). Curtea reiterează că nu este sarcina sa să substituie autoritățile naționale care au decis arestarea reclamantului. Revine acestor instanțe să examineze toate faptele în favoarea sau defavoarea detenției și să le expună în hotărârile lor. Prin urmare, noile motive ale Guvernului, care au fost invocate pentru prima dată în procedurile în fața Curții, nu pot fi luate în considerație de către Curte (*Nikolov v. Bulgaria*, nr. 38884/97, § 74 et seq., 30 ianuarie 2003).

64. În lumina celor menționate mai sus, Curtea consideră că motivele pe care s-au bazat Judecătoria sectorului Centru și Tribunalul municipiului Chișinău în hotărârile lor cu privire la detenția preventivă a reclamantului și prelungirea acesteia, nu au fost „relevante și suficiente” și că, prin urmare, a existat o violare a articolului 5 § 3 al Convenției.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 5 § 4 AL CONVENȚIEI

65. Inițial, reclamantul s-a plâns în temeiul articolului 6 § 3 de faptul că Tribunalul municipiului Chișinău a refuzat să-l audieze pe fostul său anchetator în calitate de martor. Curtea a considerat ca fiind mai oportună examinarea acestei pretenții prin prisma articolului 5 § 4, care prevede următoarele.

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

A. Declarațiile părților

66. Reclamantul a declarat că audierea lui C.B. era necesară pentru combaterea argumentelor acuzării în favoarea detenției sale. Audierea nu era menită să influențeze în nici un fel examinarea fondului cauzei, fiind relevantă în exclusivitate pentru procedurile cu privire la detenția preventivă a reclamantului. Mai mult, dacă Tribunalul municipiului Chișinău considera că audierea lui C.B. era relevantă doar pentru fondul cauzei, el trebuia să statueze acest fapt în hotărârea sa. Totuși, refuzul nu a fost însoțit de nici o motivare.

67. Guvernul declară că examinarea necesității de a aplica arestarea preventivă nu include o examinare a fondului cauzei penale și a probelor care au legătură cu fondul cauzei. Reclamantul a avut posibilitatea să solicite audierea oricărui martor pe parcursul procedurilor cu privire la fondul cauzei, și nu pe parcursul celor cu privire la arestarea sa preventivă. Prin urmare, refuzul de a-l audia pe C.B. în calitate de martor a fost perfect legal. Mai mult, în conformitate cu articolul 73 al Codului de procedură penală, instanțele trebuie să examineze gravitatea faptelor incriminate *in abstracto*, personalitatea acuzatului, ocupația acestuia, vârsta, starea sănătății sale, statutul său familial, precum și alte circumstanțe, însă niciodată declarațiile făcute de martori și alte probe.

B. Aprecierea Curții

1. Principii generale

68. Articolul 5 § 4 nu garantează, ca atare, dreptul de a contesta deciziile prin care se dispune sau se prelungește detenția, deoarece această prevedere vorbește despre „proceduri”, și nu despre „recurs”. Intervenția doar a unui organ satisface condiția prevăzută de articolul 5 § 4 ca procedura urmată să aibă un caracter judiciar și să acorde persoanei în cauză garanții corespunzătoare formei de privare de libertate în cauză (*Jecius v. Lithuania*, nr. 34578/97, § 100, ECHR 2000-IX). Totuși, un stat care stabilește un al doilea nivel de jurisdicție pentru examinarea cererilor de eliberare din detenție trebuie, în principiu, să acorde deținutului, în procedura de recurs, aceleași garanții ca și în fața primei instanțe (*Toth v. Austria*, hotărâre din 12 decembrie 1991, Seria A nr. 224, p. 23, § 84).

69. Articolul 5 § 4 nu garantează dreptul la revizuire judiciară într-o asemenea măsură, încât să împuternicească tribunalul în ceea ce privește toate aspectele cauzei, inclusiv chestiuni cu privire la oportunitatea eliberării persoanei, să substituie prin propria sa discreție discreția autorității care a luat decizia. Totuși, revizuirea trebuie să fie suficient de largă pentru a asigura acele

condiții care sunt esențiale pentru „legalitatea” detenției unei persoane în conformitate cu articolul 5 § 1 (a se vedea *Chahal v. the United Kingdom*, hotărâre din 15 noiembrie 1996, *Reports* 1996-V, § 127).

70. În cazul arestării preventive, articolul 5 § 1 (c) prevede că detenția preventivă poate fi justificată numai dacă există motive verosimile că persoana acuzată a săvârșit o infracțiune. Existența motivelor verosimile este o condiție *sine qua non* pentru legalitatea detenției continue (*Labita v. Italy* [GC], nr. 26772/95, §§ 152-53, ECHR 2000-IV). Astfel, instanța competentă trebuie să examineze nu numai respectarea cerințelor procedurale stabilite în legislația națională dar, de asemenea, și caracterul temeinic al motivelor care au justificat arestul, precum și legitimitatea scopului urmărit prin arestarea persoanei și urmările detenției (a se vedea *Schöps v. Germany*, nr. 25116/94, § 44, ECHR 2001-I).

71. Potrivit jurisprudenței Curții, din textul articolului 6 – în special, din sensul autonom care urmează a fi dat termenului de „acuzatie în materie penală” – rezultă că această prevedere se aplică, într-o oarecare măsură, procedurilor prejudiciare (a se vedea *Imbrioscia v. Switzerland*, hotărâre din 24 noiembrie 1993, Seria A nr. 275, § 36). Astfel, rezultă că, în lumina impactului dramatic al privării de libertate asupra drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză, procedurile desfășurate în temeiul articolului 5 § 4 al Convenției trebuie, în principiu, de asemenea, să respecte, în cea mai mare măsură posibilă, luând în considerație circumstanțele unei urmăriri penale în desfășurare, cerințele de bază ale unui proces echitabil (a se vedea *Schöps v. Germany*, citată mai sus, *idem*). O instanță care examinează un recurs împotriva detenției trebuie, astfel, să asigure garanțiile unei proceduri judiciare. Procedurile trebuie să fie contradictorii și trebuie, întotdeauna, să asigure „egalitatea armelor” între părți, procuror și persoana deținută (a se vedea *Nikolova v. Bulgaria* [GC], nr. 31195/96, § 58, ECHR 1999-II).

72. În cazul unei persoane a cărei detenție cade sub incidența articolului 5 § 1 (c), o audiere este necesară (a se vedea *Assenov and Others v. Bulgaria*, hotărâre din 28 octombrie 1998, *Reports* 1998-VIII, § 162). Mai mult, atunci când există probe care *prima facie* par să aibă legătură directă cu chestiunea legalității detenției continue, pentru ca articolul 5 § 4 să fie respectat, este esențial ca instanțele judecătorești naționale să le examineze și evalueze (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Chahal v. the United Kingdom*, citată mai sus, §§ 130-131 și *Hussain v. the United Kingdom*, hotărâre 21 februarie 1996, *Reports* 1996-I, § 60).

2. Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

73. Curtea consideră că garanțiile procedurale prevăzute în articolul 5 § 4 se aplică procedurilor care formează obiectul acestei pretenții (a se vedea paragraful 68 de mai sus).

74. În continuare, Curtea notează, iar Guvernul nu contestă acest lucru, că colonelul C.B. a lucrat în calitate de membru al grupului de polițiști care au investigat cauza reclamantului și a făcut acuzații foarte grave într-un ziar, precum că acuzațiile împotriva reclamantului erau nefondate și că au fost determinate de corupția din sfera politică. De asemenea, nu se dispută faptul că Tribunalul municipiului Chișinău a refuzat audierea lui C.B. în procedura cu privire la arestarea preventivă a reclamantului fără a da motive.

75. Deși ține, în primul rând, de competența instanțelor judecătorești naționale să evalueze admisibilitatea, pertinența și temeinicia probelor într-o cauză, Curtea consideră că declarația colonelului C.B. ridică chestiuni nu doar cu privire la veridicitatea acuzațiilor aduse reclamantului, dar, de asemenea, și cu privire la comportamentul acestuia pe parcursul urmăririi penale, chestiuni care erau *prima facie* relevante pentru a răspunde la întrebarea dacă au existat motive verosimile că reclamantul a săvârșit o infracțiune și era necesar să fie arestat preventiv. În acest sens, se subliniază faptul că colonelul C.B. nu era doar un martor obișnuit în această cauză, dar un martor ale cărui depoziții puteau pune la îndoială întreaga bază legală a reținerii și detenției reclamantului. În calitate de fost membru al echipei de investigație, acuzațiile colonelului nu puteau fi pur și simplu respinse ca fiind neadevărate și irelevante.

76. În lumina celor de mai sus și ținând cont de durata aflării în detenție a reclamantului (acesta a fost eliberat din arest preventiv după mai mult de trei luni și jumătate), Curtea consideră că prin refuzul, fără a da vreo explicație, de a-l audia pe C.B. în calitate de martor la ședința judecătorească din 25 aprilie 2003, Tribunalul municipiului Chișinău a încălcat drepturile reclamantului garantate de articolul 5 § 4 al Convenției.

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

77. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau protocoalelor sale și dreptul intern al Înaltelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

78. Reclamantul a pretins EUR 2,510 cu titlu de prejudiciu material suferit ca rezultat al detenției sale ilegale. El a pretins că această sumă a constituit salariul net pe care el nu l-a putut câștiga datorită detenției sale ilegale între 24 februarie și 7 august 2003 și a prezentat un certificat de la angajatorul său care a confirmat declarațiile sale.

79. Guvernul a declarat că reclamantul nu avea dreptul la nici o compensație a prejudiciului material datorită faptului că dosarul său penal se afla încă în examinare în fața instanțelor judecătorești naționale. El a susținut că dacă reclamantul va fi achitat, atunci el va putea pretinde compensații la nivel național.

80. Curtea reamintește că regula epuizării căilor de recurs interne, prevăzută de articolul 35 § 1 al Convenției, nu este aplicabilă pretențiilor de satisfacție echitabilă făcute în temeiul articolului 41 al Convenției (*De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium* (articolul 50), hotărâre din 10 martie 1972, Seria A nr. 14, §§ 15 și 16).

81. Curtea consideră că există o anumită legătură causală între violările constatate ale articolului 5 § 3 și 5 § 4 al Convenției și suma pretinsă de către reclamant pentru compensarea venitului ratat (a se vedea *Cesky v. the Czech Republic*, nr. 33644/96, § 91, 6 iunie 2000; *Nikolova v. Bulgaria (nr. 2)*, nr. 40896/98, § 94, 30 septembrie 2004). Hotărând în bază echitabilă, Curtea acordă reclamantului EUR 1,000.

B. Prejudiciul moral

82. Reclamantul a pretins EUR 17,000 cu titlu de prejudiciu moral, dintre care EUR 5,000 pentru încălcarea dreptului său de a nu fi deținut în condiții inumane și degradante, EUR 10,000 pentru detenția nemotivată și EUR 2,000 pentru refuzul de a-l audia pe C.B. în calitate de martor în cadrul procedurilor cu privire la arestarea sa preventivă.

83. Reclamantul a susținut că încălcările drepturilor sale garantate de Convenție i-au cauzat sentimente de frustrare, incertitudine și neliniște care nu pot fi compensate prin simpla constatare a unei violări.

84. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant, susținând că ea este excesivă. Referindu-se la pretențiile reclamantului cu privire la violarea articolului 3 al Convenției, Guvernul a reiterat poziția sa cu privire la fondul cauzei și a pretins că condițiile de detenție a reclamantului nu au constituit tratament inuman și degradant. În ceea ce privește pretențiile reclamantului cu

privire la violarea articolului 5 §§ 3 și 4, Guvernul a declarat că simpla constatare a violării va reprezenta o satisfacție echitabilă suficientă.

85. Curtea consideră că reclamantului i s-a cauzat un anumit stres și neliniște ca urmare a încălcărilor dreptului său la libertate și siguranță, garantat de articolul 5 § 3 și 5 § 4 al Convenției, în special, datorită caracterului notoriu al cauzei și a faptului că acesta s-a aflat în vizorul publicului și al presei. Suferințele sale trebuiau să fi fost intensificate considerabil de condițiile dure de detenție de la Izolatorul de Detenție Provizorie în care el a fost deținut. Hotărând în bază echitabilă, Curtea acordă reclamantului suma totală de EUR 4,000 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

86. De asemenea, reclamantul a pretins EUR 2,165 cu titlu de costuri și cheltuieli suportate în fața Curții. În susținerea pretențiilor sale, reclamantul a transmis Curții o copie a contractului său cu avocații săi și o copie a listei detaliate care arăta numărul de ore petrecute de fiecare avocat asupra cauzei, precum și onorariul perceput pentru o oră de lucru, în mărime de EUR 60-65.

87. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, declarând că ea este excesivă. Potrivit lui, suma pretinsă de reclamant era prea mare în raport cu salariul mediu lunar în Republica Moldova. De asemenea, Guvernul a contestat numărul de ore prestate de reprezentanții reclamantului și a declarat că, deoarece ei erau membri ai organizației „Juriștii pentru drepturile omului”, trebuiau să lucreze gratuit.

88. Curtea reamintește că pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit dacă ele au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (a se vedea, de exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-...).

89. În această cauză, luând în considerație lista detaliată prezentată de reclamant, criteriile de mai sus și complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 1,200.

D. Dobânda

90. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. *Hotărăște*, în unanimitate, că a existat o violare a articolului 3 al Convenției;
2. *Hotărăște*, în unanimitate, că a existat o violare a articolului 5 § 3 al Convenției;
3. *Hotărăște*, cu șase voturi pro și unul împotriva, că a existat o violare a articolului 5 § 4 al Convenției;
4. *Hotărăște*, în unanimitate,
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 1,000 (o mie euro) cu titlu de prejudiciu material; EUR 4,000 (patru mii euro) cu titlu de prejudiciu moral și EUR 1,200 (o mie două sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge*, în unanimitate, restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 4 octombrie 2005, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Michael O'BOYLE
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte

În conformitate cu articolul 45 § 2 al Convenției și articolul 74 § 2 al Regulamentului Curții, opinia parțial disidentă a dlui Pavlovschi este anexată la această hotărâre.

N.B.
M. O'B.

OPINIA PARȚIAL DISIDENTĂ A JUDECĂTORULUI PAVLOVSKI ÎN CAUZA BECCIEV CONTRA MOLDOVEI

La 13 septembrie 2005, Secțiunea a Patra, examinând cauza Becciev contra Moldovei, a constatat violarea articolelor 3, 5 § 3 și 5 § 4 ale Convenției.

Sunt întru totul de acord cu colegii mei judecători în privința violării articolului 3 și a articolului 5 § 3.

În același timp, cu tot respectul față de distincții mei colegi, îmi este greu să subscriu constatările lor cu privire la violarea articolului 5 § 4 în această cauză.

Permiteți-mi să expun unele motive în vederea clarificării poziției mele față de chestiunea în discuție.

Mai întâi de toate, acest lucru fiind de o importanță deosebită, eu consider necesar să menționez că nici reclamantul și nici reprezentanții lui niciodată nu au pretins o violare a articolului 5 § 4 al Convenției.

Permiteți-mi să reproduc nemijlocit partea relevantă a pretenției lor.

La 15 mai 2003, reprezentanții reclamantului au transmis Curții o scrisoare, prin care și-au exprimat intenția de a completa cererea lor inițială introdusă la 6 martie 2003 cu *inter alia* următoarea pretenție, citez:

„A existat o încălcare a drepturilor dlui Becciev garantate de art. 6 paragraful 3 litera (d) al Convenției - instanța judecătorească a refuzat să citeze și să audieze martorul apărării, care ar fi putut prezenta argumente în favoarea nevinovăției reclamantului.”

În decizia cu privire la admisibilitatea cererii pronunțată la 5 aprilie 2005 această parte a pretenției a fost transformată în următoarea formulă:

„Reclamantul pretinde, în temeiul articolului 5 § 4, că Tribunalul municipiului Chișinău a refuzat să-l audieze pe fostul său anchetator penal în calitate de martor, după ce acesta din urmă a dat un interviu unui ziar în care s-a pus serios la îndoială vinovăția reclamantului.”

Hotărârea conține o formulă nouă, și anume:

„Inițial, reclamantul s-a plâns în temeiul articolului 6 § 3 de faptul că Tribunalul municipiului Chișinău a refuzat să-l audieze pe fostul său anchetator în calitate de martor. Curtea a considerat fiind mai oportună examinarea acestei pretenții prin prisma articolului 5 § 4.”

Sunt cu adevărat recunoscător colegilor mei, care au considerat potrivit, cel puțin în hotărâre - spre deosebire de decizia cu privire la admisibilitate - să facă referire la pretenția inițială înaintată de avocații reclamantului. Cu toate acestea, acest lucru nu mă ajută la clarificarea tuturor întrebărilor mele.

Este bine cunoscut faptul că Curtea este maestrul caracterizării care urmează a fi dată legislației și faptelor prezentate ei, însă în fiecare cauză - cel puțin din câte cunosc eu - Curtea, atunci când decide să se îndepărteze de la

caracterizarea atribuită faptelor de către un reclamant, prezintă motive legale foarte convingătoare.

Cu regret, acesta nu a fost cazul în această cauză. Acestea fiind spuse, în absența unei motivări contrare, eu consider că anume în această cauză punctul de plecare ar fi trebuit să fie pretenția înaintată de avocații reclamantului. Această pretenție nu trebuia să fi fost schimbată, fără a prezenta o explicație legală plauzibilă.

Reclamantul nu s-a plâns niciodată de imposibilitatea de a iniția proceduri cu privire la verificarea legalității detenției sale. Însă această chestiune este esența obiectului acoperit de articolul 5 § 4 al Convenției.

Articolul 5 § 4 prevede următoarele:

„Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.”

Nu există nici o îndoială că legislația Republicii Moldova cu privire la procedura penală creează toate condițiile necesare pentru realizarea efectivă și în practică a acestui drept. Mai mult, așa cum rezultă clar din descrierea faptelor, reclamantul a folosit, cu diferite ocazii, toate prevederile legale stipulate de Codul de procedură penală, care îi dădeau dreptul ca legalitatea detenției sale să fie examinată de autoritățile judecătorești competente.

Revenind la esența acuzațiilor reclamantului, trebuie să recunosc că sunt cuprins de îndoieli atunci când încerc să analizez argumentele reclamantului cu privire la refuzul instanței judecătorești de a-l audia pe colonelul C.B. în cadrul unei examinări de rutină a cererii de eliberare a reclamantului. Colonelul C.B., un fost inspector, a susținut în unul din interviurile sale că cauza împotriva lui Becciev „a fost fabricată” și că „dosarul nu conține și nu a conținut niciodată vreo probă ce ar demonstra vinovăția lui Becciev.”

După cum am menționat deja, în pretenția sa suplimentară depusă la această Curte la 15 mai 2003, reclamantul a susținut că a avut loc o încălcare a drepturilor sale garantate de articolul 6 paragraful 3 litera (d) al Convenției și anume, că instanța a refuzat să citeze și să audieze martorul apărării, care ar fi putut prezenta argumente care se pare că ar fi confirmat lipsa vinovăției reclamantului.

Pretenția inițială îmi pune întrebarea dacă pe parcursul unei proceduri de rutină de verificare „a legalității și necesității” prelungirii detenției, o instanță ar trebui, de asemenea, să examineze chestiunea „vinovăției” și să citeze și să audieze martorii apărării, așa cum pretinde reclamantul. Răspunsul meu la această întrebare este nu, din următoarele motive.

Problema existenței sau absenței vinovăției nu poate fi soluționată *in abstracto*. Pentru a răspunde la întrebarea cu privire la vinovăția acuzatului,

instanța trebuie să țină o ședință judecătorească în conformitate cu standardele articolului 6 din Convenție - și în conformitate cu principiile unei proceduri contradictorii - pentru a audia toți martorii, a examina toate probele prezentate de toate părțile și să ia toate celelalte măsuri procedurale prevăzute și garantate de lege. Determinarea chestiunii cu privire la vinovăție, la etapa unui control de rutină al legalității detenției, prin audierea unui singur martor, este pur și simplu imposibilă.

Cu alte cuvinte, soluționarea problemei „nevinovăției” este imposibilă fără a se răspunde la o întrebare principală, mai globală, dacă o persoană acuzată este sau nu vinovată de comiterea infracțiunilor de care este învinuită.

Examinarea chestiunii „vinovăției” este parte a examinării fondului cauzei, și nu parte a controlului judiciar al legalității detenției.

Dacă cineva crede contrariul, el trebuie să fie conștient de consecințe și să răspundă la următoarea întrebare: câți martori ar trebui să se permită să fie audiați cu privire la chestiunea „vinovăției” pe parcursul etapei controlului judiciar de rutină al legalității detenției? Unul? Doi? Zece? O sută? Dacă, ca rezultat al tuturor acestor audieri, judecătorul se pronunță asupra chestiunii „vinovăției”, care va fi diferența dintre „un control judiciar al legalității detenției” și „o examinare a fondului cauzei”?

Răspunsul la această întrebare este, în opinia mea, unul evident - permisiunea de a audia martorii cu privire la chestiunea „vinovăției” în cursul controlului judiciar al legalității detenției ar fi contrară bunei administrări a justiției, ar influența examinarea ulterioară a fondului cauzei și, mai mult, ar face ca examinarea fondului cauzei să fie absolut inutilă.

Pe de altă parte, reclamantul, așa cum rezultă clar din pretenția sa suplimentară, nu a pretins imposibilitatea „inițierii procedurilor la care să se examineze legalitatea detenției sale”, dar a invocat imposibilitatea de a obține probe în urma audierii unui martor care ar fi putut pune la îndoială vinovăția sa.

Îmi este greu să cred că imposibilitatea de a determina existența „vinovăției” poate fi privită sau tratată ca imposibilitate „de inițiere a procedurilor la care să se examineze legalitatea detenției sale”.

Pe de altă parte, eu sunt de acord că declarațiile făcute de colonelul C.B. sunt extrem de serioase și meritau o atenție specială din partea avocaților reclamantului. Aici apare, din nou, o întrebare. Colonelul C.B. a pus la îndoială intentarea procedurii penale împotriva lui Becciev, declarând că probele au fost fabricate.

Îmi cer scuze pentru că spun acest lucru, dar pentru o astfel de situație există alte proceduri prevăzute de Codul de procedură penală și anume revizuirea legalității intentării procedurii penale. Eu nu voi descrie acum întreaga procedură penală care exista înainte ca noul Cod de procedură penală să intre în

vigoare și care conținea o gamă suficientă de garanții împotriva intentării arbitrare a urmăririi penale. Eu mă voi concentra doar asupra acelor prevederi legale, care au fost disponibile atât reclamantului, cât și avocaților săi în această situație și care ar fi putut să-l ajute pe reclamant să-și soluționeze problema, dacă ar fi fost aplicate corespunzător.

În conformitate cu articolului 98 alin. 1 al Codului de procedură penală al Republicii Moldova, legalitatea intentării urmăririi penale este supravegheată de procuror. Dacă urmărirea penală este inițiată de către un anchetator penal sau de un organ de urmărire penală fără motive sau temeiuri legale, procurorul anulează ordonanța anchetatorului penal sau a organului de urmărire penală și refuză pornirea urmăririi penale sau dispune încetarea urmăririi penale, dacă anumite măsuri de anchetă au fost deja întreprinse.

Dacă acuzatul nu este de acord cu decizia procurorului, el are dreptul, în conformitate cu articolele 42, 193, 194 și 195 ale Codului de procedură penală, să conteste această decizie la procurorul ierarhic superior. Toate plângerile trebuie să fie examinate în termen de trei zile, iar decizia motivată trebuie expediată petiționarului.

În conformitate cu articolul 195/1 și articolul 195/2 al aceluiași cod, dacă plângerea acuzatului înaintată unui procuror a fost respinsă de către acesta, acuzatul are dreptul să conteste decizia procurorului în fața instanței judecătorești, care este obligată să examineze această plângere în termen de 10 zile.

Dacă acuzatul sau reprezentantul acestuia deține informații cu privire la acțiuni criminale comise de colaboratorii organelor de drept, aceștia trebuie să denunțe astfel de acțiuni autorităților competente, care la rândul lor sunt obligate să investigheze aceste învinuiri.

Permiteți-mi să clarific următoarele. Codul penal al Republicii Moldova prevede răspunderea penală pentru diferite acțiuni ilegale ce pun în pericol buna administrare a justiției, de exemplu, articolul 332 - Falsul în acte publice, articolul 327 - Abuzul de putere sau abuzul de serviciu, articolul 306 – Tragerea cu bună-știință la răspundere penală a unei persoane nevinovate, articolul 303 - Amestecul în înfăptuirea justiției și în urmărirea penală, articolul 308 - Reținerea sau arestarea ilegală, etc.

Astfel, în opinia mea, legislatorul din Republica Moldova a creat toate posibilitățile necesare pentru cetățeni în vederea protejării drepturilor lor împotriva acțiunilor ilegale de desfășurare a urmăririi penale. Atât dl Becciev, cât și avocații acestuia erau liberi să facă uz de prevederile legale menționate mai sus în vederea stopării încălcării drepturilor acestuia la intentarea urmăririi penale, precum și pe parcursul desfășurării acesteia.

Din circumstanțele cauzei nu este clar faptul dacă reclamantul a făcut sau nu uz de procedura descrisă, în vigoare la acel moment, și dacă nu, de ce.

În concluzie, eu constat că articolul 5 § 4 al Convenției nu este aplicabil prezentei cauze din următoarele două motive principale:

1. Reclamantul nu s-a plâns niciodată de imposibilitatea „inițierii procedurilor la care să se examineze legalitatea detenției sale”; în schimb, acesta s-a plâns de lipsa posibilității de a-și dovedi nevinovăția.

2. Determinarea „vinovăției” este parte a examinării fondului cauzei, și nu a „procedurilor la care să se examineze legalitatea detenției sale”.

Prin urmare, concluzia mea este că în această cauză nu a avut loc o violare a articolului 5 § 4 al Convenției și aceasta este chestiunea cu care eu, în mod respectuos, nu sunt de acord cu majoritatea.